

PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de
VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE
van de
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen

Redaktieadres : W. De Prins, Diksmuidelaan 176, 2600 Berchem. Tel. : 031 - 22.02.35

Jaargang 2

Juli 1974

Nummer 3

MELLECTA ATHALIA ROTT. EN M. PARTHENOIDES KEF.

(Lep., Nymphalidae)

Het is algemeen bekend dat het onderzoek van de vrouwelijke genitaalapparaten moeilijker is dan dat van de mannelijke. Bij het determineren gaan verscheidene entomologen dan ook als volgt te werk : ze determineren hun mannelijke exemplaren met behulp van het genitaalonderzoek en de vrouwelijke exemplaren van dezelfde vindplaats krijgen dezelfde naam zonder enig verder onderzoek. Natuurlijk zullen deze determinaties meestal ook wel juist zijn. Maar wat doe je als je twee reeksen mannetjes hebt van hetzelfde biotoop, die ieder tot een aparte soort behoren? Bij welke serie moet je dan je vrouwelijke exemplaren rangschikken?

Voor dit probleem kwam ik te staan toen ik de exemplaren uit het genus *Mellecta* op naam wilde brengen, die we gevangen hadden in de eerste helft van augustus 1973, zowel aan de Spaanse als aan de Franse zijde van de oostelijke Pyreneeën. In het totaal waren er 13 ♂ en 6 ♀♀. Na afborsteling van het abdomen konden de mannelijke exemplaren al spoedig in twee reeksen gesplitst worden : 7 ♂ behoorden tot *Mellecta parthenoides* Keferstein, de 6 overige tot *Mellecta athalia* Rottemburg. Beide soorten komen echter in Andorra in hetzelfde biotoop voor. Het probleem was dus of ik de vrouwelijke exemplaren uit Andorra bij *M. athalia* of bij *M. parthenoides* moest rangschikken.

Door zeer nauwkeurig onderzoek van de vleugeltekening bij de mannetjes kon ik enkele vrij konstante verschillen tussen de twee soorten ontdekken. Omdat de vrouwelijke exemplaren dezelfde verschillen vertoonden, konden ze zonder moeite gedetermineerd worden. Bij de hieronder volgende beschrijving van deze verschillen is de terminologie gebruikt uit "Elseviers Vlindergids" (Higgins & Riley).

Bovenkant achtervleugels :

In het discale veld loopt bij M. parthenoides Kef. een zeer dun lijntje van ader 4 tot aan de costa. Bij enkele exemplaren ontbreekt het zelfs. Bij M. athalia Rott. daarentegen is het tussen de aders 4 en 6 zeer dik en wordt het meer naar de costa toe terug smaller.

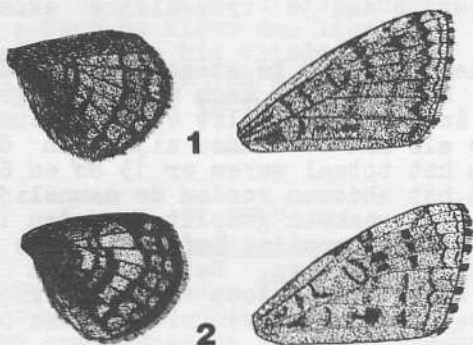
Onderkant voorvleugels :

In het submarginale veld loopt bij M. parthenoides Kef. de golflijn ononderbroken door van aan de costa tot aan de binnenrand. Bij M. athalia Rott. loopt deze lijn van aan de costa tot op ader 4; daar maakt ze een sprong van ongeveer 1 mm wortelwaarts, waarna ze verder loopt tot aan de binnenrand.

De apex is bij M. parthenoides iets lichter gekleurd dan de normale grondkleur. Bij M. athalia is dit vleugelgedeelte veel lichter. Het steekt scherp af tegen de rest van de vleugel.

M. parthenoides heeft in het postdiscale veld van cel 6 een driehoekig vlekje waarvan de punt naar de wortel wijst. Cel 4 en 5 zijn in het postdiscale veld ongetekend.

M. athalia heeft zowel in cel 4, 5 als 6 een rechthoekige vlek. Dit kenmerk is vooral zeer duidelijk bij de vrouwelijke exemplaren.

Bovenkant achtervleugels (links) en onderkant voorvleugels (rechts) van
1. Mellicta parthenoides Kef.
2. Mellicta athalia Rott.

Onderkant achtervleugels :

De submarginale vlekken in de vorm van een halve maan zijn bij M. parthenoides egaal gekleurd. Bij M. athalia zijn ze lichtgeel, met een grote donker oranjebruine kern.

Toen ik zo alle exemplaren op twee rijen had gezet, viel het op dat de tekening van M. athalia Rott. veel contrastrijker is dan die van M. parthenoides Kef. Dat komt omdat de zwarte tekening van M. athalia diep zwart is, terwijl die van M. parthenoides eerder naar de grijze kant gaat. Vooral de wijfjes krijgen daardoor een wazig uitzicht.

Overzicht van de onderzochte exemplaren :

Mellicta parthenoides Keferstein (1851)

- Sierra de Montarto, Catalonië, Spanje, 1000 m, 3-8-73, 1 ♂
- El Serrat, Andorra, 1800 m, 8-8-1973, 6 ♂ + 2 ♀.
- Targassonne, Pyr. Or., Frankrijk, 1600 m, 9-8-1973, 1 ♀.

Mellicta athalia Rottemburg (1775) ssp. celadussa Fruhstorfer (1910)

- Esblada, Catalonië, Spanje, 600 m, 5-8-1973, 1 ♂.
- El Serrat, Andorra, 1800 m, 8-8-1973, 1 ♂.
- Mont Canigou, Pyr. Or., Frankrijk, 1200 m, 10-8-1973,
4 ♂ + 3 ♀.

De onderscheidingskenmerken die ik hierboven heb aangegeven, gelden enkel voor vlinders uit de oostelijke Pyreneeën. Ik heb weliswaar getracht om exemplaren uit andere streken (o.a. de Alpes-Maritimes, Vaucluse, Hautes-Alpes) in het onderscheidingschema te plaatsen, maar de variabiliteit bij M. athalia Rott. is dan zo groot dat er van konstante verschillen niet meer te spreken valt.

W. De Prins

DE NOCTUIDAE

(Lepidoptera)

De Noctuidae is een familie van vlinders die meestal 's nachts actief zijn en overdag rusten (slapen). Vele soorten zijn te determineren op zicht, andere bevinden zich in een groepje van moeilijk uit elkaar te onderscheiden exemplaren.

Om het determineerwerk te vergemakkelijken is het interessant de onderfamilie van het onbekend exemplaar te kennen. Zodoende wordt een onoverzichtelijk zoekwerk (geheel de familie) uitgeschakeld en dient men maar een klein deel meer na te zoeken. Het nodige instrument is een vergrootglas van ca. 10 x waarmee alle nodige kenmerken opgespoord kunnen worden.